

Postbus 589 - 2220 AN Katwijk

RWS Leefomgeving
afdeling Bodem+
t.a.v. de heer J. van Wersch
Postbus 2232
3500 GE Utrecht

Contactpersoon:

De heer ing. J.R. Brouwer

Afdeling:

Ruimte en Veiligheid

Te bereiken op:

071 - 406 5253

j.r.brouwer@katwijk.nl

Ons kenmerk:

1089798

Bijlage(n):

geen

Verzenddatum:

21 DEC 2017

Uw kenmerk:

Onderwerp: Aanvraag van Netwerk bodem en ondergrond Leidse regio in kader van Bijdrageregeling regioprojecten Bodem en Ondergrond

Katwijk, 20 december 2017

Geachte heer Van Wersch,

Naar aanleiding van de uitnodiging in de folder "Aan de slag met Samenwerking in de Bodem" van het Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond stuur ik u hierbij een aanvraag namens het 'Netwerk bodem en ondergrond Leidse regio' in kader van Bijdrageregeling regioprojecten Bodem en Ondergrond.

Samenvatting

In de Leidse regio werkt een Netwerk bodem en ondergrond aan een samenhangende benadering van de ondergrond in afstemming met de bovengrond in planprocessen en gebiedsprojecten. In de eerste fase van zijn bestaan heeft het netwerk vooral gewerkt aan versterking van de bewustwording bij de deelnemers welke kansen de ondergrond biedt bij de oplossing van maatschappelijke opgaven in het fysieke domein. Het netwerk gaat een nieuwe fase in waarbij het accent ligt op de doorwerking van ondergrond in planontwikkeling en projecten. De kerninstrumenten uit de Omgevingswet, te weten omgevingsvisie en omgevingsplan, staan daarbij centraal. Het netwerk bevordert de uitwisseling van kennis over en ervaring met verankering van ondergrond in visies, plannen en projecten. Daarnaast adviseert het netwerk over 3D-Ordering in lopende en voorgenomen planprocessen en projecten. Ter ondersteuning van de netwerkactiviteiten in 2018-2019 wordt een bijdrage van € 15.000 (excl. BTW) gevraagd op basis van de "Bijdrageregeling regioprojecten bodem en ondergrond". De aanvraag wordt onderstaand verder toegelicht.

Deze notitie beschrijft achtereenvolgens de voorgeschiedenis van het Netwerk bodem en ondergrond in de Leidse regio en de tussentijdse evaluatie met de "netwerkvitaliteitsmeter" van de Eenheid Audit & Advies van de Provincie Zuid-Holland. Paragraaf 2 gaat over doel en resultaat, paragraaf 3 beschrijft de aanpak, paragraaf 4 de organisatie en de deelnemers. Paragraaf 5 gaat in op het uitdragen en de doorwerking van de bevindingen. Paragraaf 6 bevat de begroting en paragraaf 7 bevat informatie over de contactpersonen.

1. Inleiding

Voorgeschiedenis

Sinds twee jaar is er in de Leidse regio een netwerk bodem en ondergrond actief. Het netwerk is opgericht op initiatief van de gemeente Katwijk vanuit een tweeledig perspectief:

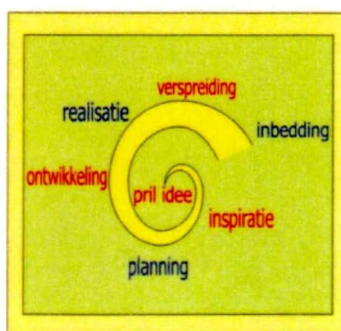
- De behoefte om met collega's in regionaal verband kennis en ervaringen te delen rondom vraagstukken van bodem en ondergrond in relatie tot ruimtelijke opgaven, visies en plannen.
- De opgaven op het raakvlak van ondergrond en bovengrond zijn gemeentegrensoverschrijdend én vragen om een multidisciplinaire aanpak. Denk aan opgaven op het gebied van energie, klimaat, natuurontwikkeling, verdergaande verstedelijking, bodemdaling en verzilting.

Deelnemers in het netwerk zijn de regiogemeenten, de provincie Zuid-Holland, de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH), het waterschap Rijnland, de netbeheerder (Liander/Alliander) en de drinkwatermaatschappij (DUNEA). Tot nu toe zijn 7 bijeenkomsten georganiseerd over opgaven zoals energietransitie, klimaatadaptatie, ondergrond in omgevingsvisie en ondergrond en de identiteit van het gebied. Per bijeenkomst zijn 15 tot 20 mensen aanwezig. Een uitschieter vormde de laatste bijeenkomst op 7 december jl. over energietransitie (in het bijzonder aardgasloos) met casussen in Noordwijkerhout en Noordwijk. Daarbij waren 33 mensen (waaronder drie wethouders) aanwezig. Deze bijeenkomsten zijn mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning vanuit het UP bodemconvenant, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Katwijk. De financiële ondersteuning is gebruikt om de kosten van de facilitator (H2Ruimte) te dekken evenals van deskundigen op deelreinen (bijvoorbeeld Kuiper Compagnons en Bosch & Slabbers), die inbreng in de sessies hebben verzorgd.

Evaluatie met netwerk netwerk vitaliteitsmeter

De bijeenkomsten worden voorbereid en geëvalueerd door een voorbereidingsgroep. Deze voorbereidingsgroep heeft in het najaar 2017 gemeend de vitaliteit van het regionale netwerk te laten "meten". Met het instrument "netwerk vitaliteitsmeter" heeft een netwerkdeskundige van de provincie Zuid-Holland, die niet betrokken is geweest bij het netwerk, deze meting uitgevoerd (enquête en 2 werksessies met voorbereidingsgroep). Uit deze meting zijn diverse adviezen voortgekomen voor de verdere ontwikkeling van het netwerk. De rode draad daarin is: het netwerk is de eerste fase van "pril idee" en "inspiratie" voorbij en gaat de volgende fase in waarin "planning" en "ontwikkeling" de sleutelwoorden zijn (zie onderstaande afbeeldingen van het Initiatievenspiraal).

Initiatievenspiraal

waarme interventies nodig: anderen stimuleren om van gedachten te veranderen
koude interventies nodig: anderen dwingen om van positie te veranderen

NETWERKBO

www.netwerkbo.nl

Initiatievenspiraal

Fase	Actoren	Activiteiten
Pril idee	pionier, initiatiefnemer	kijk rond buiten de eigen kring
Inspiratie	netwerk van initiatiefnemers	communiceer met gelijkgestemden
Planning	managers, financiers	maak afspraken over planning en taalverdeling; communiceer met financiers en managers
Ontwikkeling	experts, leveranciers	zoek expertise, experimenteer en communiceer met de omgeving
Realisatie	managers, ordebeheerders	verwerv positie en onderhandel met belanghebbende partijen
Verspreiding	gebruikers	maak ervaring met nieuwe praktijk bekend
Inbedding	managers, ordebeheerders	faciliteer verandering in structuur en cultuur

NETWERKBO

www.netwerkbo.nl

Met andere woorden: de fase van bewustwording van de kansen en mogelijkheden, die ondergrond biedt voor gebiedsontwikkeling, is voorbij. Het is nu zaak om te werken aan de feitelijke doorwerking in planontwikkeling en projecten. Daarbij neemt het begrip 3D-Ordening een centrale plaats in. Met 3D-Ordening wordt bedoeld een samenhangende benadering van alle aspecten, die spelen in de ondergrond én tevens in verbinding met de bovengrond. Een 3D-orderingsaanpak heeft betrekking op de complete plancyclus: van visievorming tot en met beheer. Dit impliceert bovendien een multidisciplinaire aanpak waarin de relevante afdelingen bij gemeenten voor plan- en beleidsontwikkeling en projecten in het fysieke domein, de ODWH, het waterschap (Rijnland), de netbeheerder (Liander/Alliander) en het drinkwaterbedrijf (DUNEA) betrokken worden.

Voor de uitvoering van die volgende fase (“planning” en “ontwikkeling” in termen van de Initiatievenspiraal) in de periode 2018 – 2019 doet het netwerk een aanvraag voor financiële ondersteuning bij het “Convenant bodem en ondergrond 2016-2020” in het kader van de regioprojecten.

2. Doel en resultaat

Doelen voor het netwerk

1. Ontwikkelen van handelingsperspectieven voor de bijdrage van ondergrond aan de oplossing van maatschappelijke opgaven;
2. Advisering vanuit 3D-Ordening aan pilots, lopende planontwikkeling en projecten;
3. Kennisdeling in de regio door verdergaande netwerkvorming.

Resultaat aan het eind van fase 2

1. Bij de deelnemende partijen staat ondergrond vanaf het begin op de agenda en is geland in de kerninstrumenten van de Omgevingswet (vooral omgevingsvisie en omgevingsplan);
2. De 3D-Orderingsaanpak werkt door in alle fasen van de plancyclus: van visievorming tot en met uitvoering en beheer;
3. Deelnemers aan het regionale netwerk vinden elkaar ook buiten de netwerkbijeenkomsten;
4. Het netwerk is zelforganiserend: het kan op eigen benen verder in fase 3 (in termen van de initiatievenspiraal “realisatie”, “verspreiding” en “inbedding”).

3. Aanpak

In de aanpak spelen netwerkbijeenkomsten een sleutelrol. In de periode 2018 – 2019 betreft het zes bijeenkomsten. Daarin staat een integrale aanpak van de ondergrond, mede afgestemd op de bovengrond, centraal. De bijeenkomsten combineren twee ingangen: een gebiedsgerichte ingang en een thematische ingang.

De gebiedsgerichte ingang betreft:

- Een omgevingsvisie voor een (deel van een) gemeente
- Een omgevingsplan voor een (deel van een) gemeente
- Een gebiedsontwikkeling (van straat-/buurniveau tot regio)

Het netwerk gebruikt lopende planontwikkelingen, die deels eerder geagendeerd zijn in bijeenkomsten. Zo valt te leren van de voortgang en is te zien wat er met eerder advies vanuit het netwerk gebeurd is. In fase 2 valt te putten uit bijvoorbeeld de trajecten over Omgevingsvisie Hart van Holland, Omgevingsvisie Hillegom, Omgevingsvisie Katwijk, Omgevingsvisie Leiden, Nieuwbouwwijk Offem-Zuid in Noordwijk, Herstructurering Zeeburg in Noordwijkerhout, Vernieuwing Leiden zuidwest, pilots klimaatbestendig inrichting voortkomende uit de regionale omgevingsvisie.

De thematische ingang kent twee componenten. De *eerste* is urgente maatschappelijke opgaven mede gerelateerd aan de ondergrond. Denk voor de Leidse regio aan energietransitie, klimaatadaptatie, bodemdaling, verzilting en drukte in de ondergrond. Opgaven, die in onderlinge samenhang en in samenhang met bovengrondse opgaven aan de orde zijn in omgevingsvisies, -plan en gebiedsprojecten.

De *tweede* ingang is gerelateerd aan de Omgevingswet. Denk aan onderwerpen als informatievoorziening ondergrond (digitaal stelsel Omgevingswet, basisregistratie ondergrond, etc.), regels voor de ondergrond in het omgevingsplan, omgevingswaarden en ondergrond, de ondergrond in het afwegingsproces en hoe vanuit ondergrond om te gaan met participatie en ruimte voor initiatief.

In de aanpak staat de integrale benadering van de ondergrond met verbinding naar de bovengrond voorop. De sessies zijn verbonden met lopende praktijken en kennen een hoge mate van interactie tussen deelnemers. Bovendien moeten de sessies een opbrengst genereren voor de ingebrachte casussen. De afgelopen periode heeft geleerd dat dit het best is te bereiken door de gebiedsgericht ingang (lopende en voorgenomen planvorming) centraal te stellen. In elk plan komen meerdere maatschappelijke opgaven én uitdagingen gerelateerd aan de komst van de Omgevingswet terug. In overleg met de deelnemers worden de komende bijeenkomsten geprogrammeerd, waarbij mede is te putten uit eerder behandelde casussen, die in een volgende fase terecht zijn gekomen.

(Het gesprek over) de netwerk vitaliteitsmeting leidt ook tot de volgende acties:

- Versterking van de zichtbaarheid door gebruik te maken van communicatiekanalen van de ODWH en de communicatieadviseur bij de ODWH;
- Versterking in kringen van management en bestuur door onder meer gebruik te maken van reguliere overleggen binnen de ODWH, door agendering bij de regio Holland-Rijnland en het Greenportoverleg Bollenstreek. Tevens door gericht bestuurders en managers uit te nodigen bij bijeenkomsten (zoals op 7 december jl. over de energietransitie);
- Organiseren van een vast aanspreekpunt bij elke deelnemende partij;
- Afstemming en samenwerking met al bestaande netwerken op andere thema's in de Leidse regio.

In de uitvoering van deze werkzaamheden zal de ODWH de coördinatie op zich nemen.

4. Organisatie en deelnemers

In de periode 2018-2019 worden de voorbereidende werkzaamheden aangestuurd vanuit een voorbereidingsgroep. Daarin hebben zitting: Jeroen Brouwer (gemeente Katwijk), Paul de Lorme van Rossem (gemeente Leiden), Gijs Imthorn (gemeente Noordwijkerhout), Kor van Hateren (ODWH), Werncke Huslage (provincie Zuid-Holland) en Henk Puylaert (H2Ruimte).

Deelnemers in het regionale netwerk zijn de gemeenten: Leiden, Katwijk, de komende fusiegemeente Noordwijk (= Noordwijk en Noordwijkerhout), Hillegom/Lisse/Teylingen (werkorganisatie HLT-samen), Kaag en Braassem, Leiderdorp, Voorschoten/Wassenaar (werkorganisatie Duivenvoorde), Oegstgeest, Zoeterwoude, Nieuwkoop, het Hoogheemraadschap van Rijnland, Dunea, Omgevingsdienst West-Holland,

Liander en de provincie Zuid-Holland.

Voor de periode 2018 -2019 wordt gestreefd om bij alle deelnemers een vast aanspreekpunt te hebben. Bij driekwart van de deelnemers is dat nu al het geval. Afhankelijk van het onderwerp varieert deelname vanuit de betrokken organisaties en worden ook mensen gericht uitgenodigd.

5. Uitdragen en doorwerking van de bevindingen

Van elke bijeenkomst wordt een verslag gemaakt. Via de deelnemers wordt dit binnen de aangesloten organisaties verspreid.

Bij behandeling van casussen zijn de "eigenaren" aanwezig. Inzichten werken op deze wijze direct door in plan- en projectteams.

Voor de komende periode zal de website van de Omgevingsdienst West-Holland benut worden om het netwerk te profileren en opgedane inzichten uit te dragen.

Deelnemers uit het netwerk zijn beschikbaar om presentaties in het land te verzorgen over de opbrengsten en inzichten uit het netwerk.

Aan het eind van de serie wordt een korte integrerende rapportage opgesteld (bijvoorbeeld in de vorm van een artikel) dat de inzichten en ervaringen samenvat.

Kennisvragen, die voortkomen uit het netwerk, worden opgepakt door het expertisenetwerk ondergrond Zuid-Holland dat door de provincie wordt georganiseerd.

6. Begroting

Voor ondersteuning door een externe facilitator wordt een bijdrage gevraagd aan het Convenant bodem en ondergrond 2016-2020 van € 15.000 voor fase 2 van het netwerk (zes bijeenkomsten, circa vier per jaar).

Op grond van ervaringen in het afgelopen jaar bedragen de gemiddelde kosten van een bijeenkomst € 4.000. Dit betreft de uren van de adviseur voor de voorbereiding van de bijeenkomsten van de voorbereidingsgroep, de facilitatie van de netwerkbijeenkomst, de nazorg in de vorm van verslag. De bijdrage vanuit het UP en de provincie Zuid-Holland dekt de kosten van de ondersteuning door H2Ruimte.

De kosten van inhuur van andere externe deskundigen en kosten voor catering, zaalhuur (afhankelijk van locatie) worden gedekt door de deelnemers. Dit is deels in natura voor zaalhuur, catering en andere organisatorische aspecten. Indien andere externe ondersteuning nodig is met het oog op de behandeling van een of meerdere casussen wordt dit vanuit de deelnemers gedekt.

Kosten		Bijdragen	
zes bijeenkomsten:		UP	€ 15.000
- facilitering H2Ruimte en eindrapportage	€ 25.000	Provincie Zuid-Holland	€ 10.000
- andere adviseurs, organisatie, catering, etc.	€ 5.000	Deelnemers	€ 5.000
Totaal	€ 30.000		€ 30.000

7. Contactpersonen

De aanvraag wordt ingediend door de gemeente Katwijk als de penvoerder namens de regio en financieel ondersteund door de provincie Zuid-Holland.

Contactpersonen voor deze aanvraag:

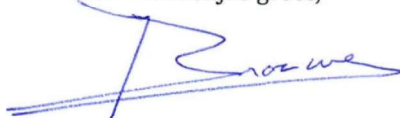
Gemeente Katwijk
Dhr. J.R. Brouwer
Beleidsmedewerker Omgevingskwaliteit
Afdeling Ruimte en Veiligheid
Bezoekadres: Overrijn 8, 2223 EP Katwijk ZH
Postadres: Postbus 589, 2220 AN Katwijk ZH
Telefoon: 071-4065253
E-mail: j.r.brouwer@katwijk.nl

De contactpersoon voor de medefinanciering vanuit de Provincie Zuid-Holland:

Dhr. W.J.G. Husslage
Beleidsmedewerker Bodem & Ondergrond
Afdeling Ruimte, Wonen en Bodem
Postbus 90602 2509 LP Den Haag
Tel: 070 441 7844, Mobiel: 06 55449373 / 06 22819417
Email: wjg.husslage@pzh.nl

Ik hoop spoedig een positieve reactie van u te mogen ontvangen op deze aanvraag.

Met vriendelijke groet,

Jeroen Brouwer

c.c.: S. Bavelaar
Kostenplaats/-soort: 67001000 /4380000